

Jess G. Berthelsens 1. maj-tale

Taler

Jess G. Berthelsen
Forbundsformand for SIK

Dato

1. maj 2015

Sted

Nuuk, Grønland

Omstændigheder

Sulinermik Inuutissarsiuteqartut Kattuffiat, *SIK*, Grønlands største lønmodtagerorganisation, dannet i 1956 under navnet *Grønlands Arbejder Sammenslutning (GAS)*.

Læs om SIK på lex.dk

Kingumut maaniippugut Nunarsuaq tamakkerlugu Sulisartut ullorsiornerat nalliussiniarlugu. Sulisartut ulluanni tamassi pilluangaaritsi !

--

Ukiuni kingullerni tallimani suliffissaaleqineq annertusiartuinnavissimalluni qujanartumik maanna ukioq affanngulersumi siornamut sanilliullugu appariaqattaartuarpoq, tamannalu soorunami uagutsinnut qujanarpoq, taamaasillunimi ilaasortagut sulerusuttut ilai sulileqqinnissaminnut periarfissinneqassamik. Kisianni suliffissaaleqineq suli qaffasippallaarujussuarpoq, taamaattumik suliffiit nutaat pilersinneqarsinnaasut tamaasa qujaruttariaqarpagut.

Taamaammat aalisagaatitta sapinngisamik annertunerpamik aatsaat piareerlugit nunatsinniik anninneqartarnissaat suleqatigiinnitsigut aaqqiiviginiartariaqarparput, taamatummi iliornitsigut suliffiit amerlanerpaat pilersissinnaagatsigit, aammalu taamaasilluta maani nunami aningaasat kaaviiartut qaffassinnaallutigit.

Tamatuma saniatigut isumaqarpugut aalisagartassanik inummut ataatsimut pisassiisarneq eqqunneqartariaqartoq, aalisarneq ukiumut siaarnerullugu ingerlanneqarsinnaaniassamat, taamatummi iliornikkut ilaasortagut angerlatinneqaqattaaratik ukioq kaajallallugu sulisinnaaniassamata.

--

Qanittukkut tutsiuppoq TELE Greenland internetip aqputaata aamma privatinit atornerqarsinnaanerata piareersarnera kinguaattoortoq. Oqartariaqarpugut tamanna SIK-miik ajuusaarutigingilluinnaratsigu, tassami imaassinnaavoq Nuummi uagut iluaqutigingaatsiaripput, kisianni ilisimasariaqarparsi Nuummi taamatut periarfissiinerup kingunerisaanik sinerissami atuisussat ikilippata, taava allanik akiliisussaqaanngilaq, tassalu sinerissami ilaasortagut taakkuussapput ikinnerulernertik peqqutigalugu annertunerusumik akiliuteqartussat. Taamaammat TELEp allanut atuisussanut internetimik aqqusiiniarnera unitsilluinnarneqarniarli. Aamma taamaappoq angallassineq eqqarsaatigalugu, eqqaamaneqassajunnarsivormi sinersortaait pingasut privatimit pisiarineqaraluarmata, erngerlunili paasinarsimmat akilersinnaangitsoq Namminersorlutik Oqartussat ataaseq utertillugu pisiareqqittariaqarsimammassuk.

--

Takornariaqarneq annertunerusumik aalluttariaqalerparput, suliffissanik nutaanik aamma pilersitsissarmat, aningaasanillu nutaanik nunatsinnut eqqussuisoqalissammat. Isumaqarpunga Nunatta takornariarfiusinnaasutut pilerisaarutigineqarneranut amerlanerusunik aningaasaliisoqartariaqartoq.

--

Aamma isumaqarpunga ukiunut ungasinnerusunut aningaasaliissinnaaneq qunusuiffiginerusariaqaripput, tassani Nunatta karsiata naammaqatigiinnissaa piinnarnagu, ukiuniluunniit tulliuttuni pingasuni nunatta karsia amigartoorfiusutut inissisimassagualuarpat.

--

Pingaaruteqarluinnarpoq aatsitassarsiorniarneq sapinngisamik annertuumik siuarsassassallugu, aatsitassat tamatumani qaqutigoortut eqqarsaatigalugit, aamma uranimilluunniit akoqaraluarpatata.

Qanga nunatsinni aningaasarsiorneq pitsaasumik ingerlasimasutut oqaatigisariaqarpoq, taamanikkummi saarullinnik ulikkaarpoq aammalu raajat akigissaaqalutik. Ukiunili kingullerni pissutit allanngorsimapput, saarullimmi

tammakarput. Nunatsinni sumiiffiit ilaanni allaat unittoorluinnarsimavugut, naak ukiuni kingullerni saarulliit takkuteqqilerneru malunnarsigaluartoq.

Kisianni naleqqussartuartariaqarpugut, ajornaqaaq uninngaannarsinnaanngilagut. Pisut naapertorlugit aammalu nunarsuarmi pissutsit aallaavigalugit, allatut ajornartumik maani nunami aamma qanoq iliuuseqartariaqartassaagut. Periarfissallu nutaat takkuttut akortarlugit, inatsisillu qanga aaliangersimasagut ullutsinnut naleqqukkunnaarsimappata aamma allannortillugit.

--

Taamaammat isumaqarpugut maannakkut pisuussutigut nunarsuarmi pisariaqartinneqartut atorluartariaqarigut, tassani aamma uran eqqarsaatigalgu. Uagummi isiginnaaginnarsinnaanngilarput maannakkut suliffissaaleqinermik eqqorneqartartut, suliffissarsiortullu 4.000-it sinnerlugit amerlassuseqarneri. Suliffissaaleqinerup taama annertutiginerani ilaasortatta inunnik isumaginninnikkut isumagineqannginneri akuersaarsinnaanngilarput.

Tamanna peqqutigalugu ilaasortagut inigisaminninngaanniik anisitaasartut tusartualerpagut. Anisitaanermi eqqorneqarnerpaasartut ajoraluartumik taakkuupput meeqqat. Taamattumik isumaqarpunga inigissamiik anisitsisarneq unitsinneqartariaqartoq, arlaannaallunniit iluaqutaanngimmat.

Imaattariaqaraluarpoq ilaasortarput suliffeerukkallarnerup nalaani ikiorsiissutinik nunguutsippat ajornaquteqanngitsumik inunnik isumaginnermut ikaarsaartinneqartariaqarluni, ikiorlugulu, ajuusaarnaraluartumilli taamatut pisoqarneq ajorpoq.

Pissutsit piviusut imaapput, ilaasortarput ilungersorteqqaangaatsiarlugu, ittuukulutsinneqarluni inunnik isumaginnittoqarfimmut qinnuloortariaqartarpoq, aatsaallu pilluni pilluni ikiorserneqaruni atsiortinneqartarpoq ikiorsiissutigineqartut taakku akilersortussanngorlugit. Taamaasillutik ilaasortagut suliffittaaraangamik nalinginnaasumik, taakku ikiorsiissutinik taasaat, taarsersorniaatigalugit nalinginnaasumik qaammammut akiligassat aamma akilersorniartarpaat. Soorunalimi ilaasortatta ulluinnarni inuuniarneri innarlerneqarujussuarnerannik tamanna kinguneqartarpoq. Taamatullu ulluinnarni inuuniarneq inersimasumut attuinnarani, meeqqanulli

ajornerpaamik tuttarpoq, ajuusaarnaraluartumillu tupinnanngitsumik
ilaasortagut artorsartinneqaramik Danmarkimut nuuttartut
amerligaluttuinnarput.

--

Tassungali aamma tunngatillugu uteqqillugu oqaatigerusuppara
inissiaatitoqarsuit aaqqissuussiffiqeqarniarlik akiliutaat taakkununnga
naapertuuttunngorlugit, aamma inissialiortoqartariaqarpoq ilaasortatta
akilersinnaassaannik, taamatulli iliortoqarnianngippat isumaqatigiinniarnerni
annertunerusumik aningaasarsiatigut Naalakkersuisut qaffaaniarlik,
maannakkut inissianut akigitinneqartunut naapertuuttunik.

--

Aap pingaarnerpaaq unaavoq suliffinnik nutaanik pilersitsinissaq ilaasortagut
ukioq kaajallallugu sulisinnaaniassamata, kisianni imaangilaq suliunnaarpata
imaluunniit suliffissaaruppata, taava supajuttut pineqassasut.
Ataqqineqartariaqarput, sunalu tamaat atorlugu ikiorserneqartariaqarput
ataqqillugit pissuserissaarfigalugit, ittuukulutsinnagillu.

Taamaammat Naalakkersuisut assatsinnik isaassiffigaagut, suleqatigiilluta
amerlanerpaat akuerisinnaasaannik inunnik isumagininnikkut
aaqqissuusseqatigiitta.

--

Kalaallinik sukumiisumik qallunaat oqaasiinik ilinniartitsineq 1950-ikkunili
aallartippoq. Taamani qallunaat oqaasii iluaqutaasussatut isigineqarput,
ineriartornissamullu periarfissat imaaginnavillutik qallunaatut
oqalussinnaagaanni – tassa nutaanngorsagaaneq taamanikkut
ingerlaleruttorpoq.

Nutaanngorsagaanermi danskit politikkiat tassaasimavoq Kalaallit Nunaat
avammut matoqqatissallugu, tassagooq inuusaaserput, kulturerpullu
illersorniarlugit paarineqassammata. Taamaaliornikkut Kalaallit oqaatsinik
allanik ilinniarnissaannik mattunneqarput, taamaallaat qallunaatut
ilinniartussanngorlugit. Aatsaalli 1970-ikkut aallartilaarneranni tyskisut,

tuluttut, franskisullu oqaatsit atuarfinni ilinniagassatut toqqagassanngorput.

Ukiorpassuanngortuni tusartualerparput meeqqat atuarfianni angusagut appasippallaartut, aammalu ilinniaqqiffinni taamaatiinnartartut amerlavallaartut, taannalu tunngavigalugu naluallaartut nalilersorneqartuarluta, oqaatigineqartualerluni qallunaatut naluallaqigatta ilinniartitsineq ingerlariaqqiffiusuni angusineq ajortugut – pitsanngoriartortutullu isikkoqarani.

Atagumi unikaallalaarluta eqqarsaatigilaartigu, taavami qanoq iliussaagut taanna ajornartorsiut aqqiiviginiallugu ?

Nunani avannarlerni kisiartaalerunarpugut meeqqat atuarfianni piunaffigineqarluta oqaatsit pingasut ilinniassagigut. Meeqqat atuarfianni ilinniartitsineq fagini assigiinngitsuni annertunerpaamik oqaatsigut atorlugit ingerlanneqartarpoq, tamannalu pissusissamisoorpoq. Ilinniaqqiffinnili ilinniartitsissutit qallunaatuinnangajaat atornerqartarput, aammalu taamaalluni ilinniartitsisut eqqarsatigalugit.

Danmarkimi ilinniarneq tamarmi qallunaatut ingerlanneqartarpoq, taamalu ilinniakkamik naammassinnissinnaaneq ajornanngitsuaraalluni. Taamatuttaarlu ippoq nunani allarpassuarni tamani, tassa ilinniartut namminneq oqaasii atorlugit ilinniartitsineq ingerlanneqartarpoq. Nunatsinnili taamaanngilaaq.

Taamaattumik allannguisariaqalinnginnerpugut ? Nassuerutigalugulu ullumikkut periaaserput ajortoq, allanngortinneqartariaqartorlu, ujarassuarmut apoqattaaginnarata. Taava taanna ujarassuaq illuartissinnaanngisarput saneqqunniarniartigu, allamik aqqutissiuilluta.

SIK-mi isumaqarpugut tassa piffissanngortoq oqaatsitta saniatigut tuluttut oqaatsit meeqqat atuarfianni annertusiartortumik nunatsinni atuartitsinermut eqqukkiartuaartinneqarnissaat, taamatullu oqaatsitta saniatigut tuluit oqaasi pingaarnerpaat tulliisut aamma inissikkiartuaarlugit, atuakkat ilinniartitsissutaasussat taarsillattaarnerisigut qallunaatuumiit kalaalisuunngortillugit, allallu qallunaatuumiit tuluttuunngortillugit.

Taama iliornikkut isumaqarpugut oqaatsit avammut ammarnissamut killilersuisuunerat qimakkiartulissagipput, nunarsuarmullu appakaalluta,

taamalu Kalaallit ilinniartut imminnut tatiginerulissapput, periarfissarpassuillu annertusingaatsiassallutik.

--

Naggataatigullu Sulisartut ataqqinartut, naak maannakkut nunatsinni suliffissaaleqineq annertugaluqisoq nikallorasi suliffissassinnik piunasaqartuaritsi, inuummi suliffissaqarnissaq pisinnaatitaaffigaa. Aamma suliffissaarunnermi ittuukulugasi ilissinnut ataqqillusi ikiorneqarnissassinnik piunasaqartaritsi, tamannami pisinnaatitaaffigaarsi.

Qinikkanullu. Inatsisartuni ukiut sisamat qineqqusaartarnerit nunatsinnut nikisitsinaviannngillat, uagutsinnulli pingaaruteqartoq, tassa qanoq iliuseqarnissaq. Piunasaarput suliffinnik ataavartunik pilersitsivigineqarnissarput; soorunami suleqataassaagut. Aamma aalisagartatta suliareqqaarnagit avammut aallarunneqartarneri unitsinneqarlik; naak ulluni kingullerni qinikkat ilaasa tamanna sulissutigigaluraat. Aalisagaatigut suliareqqaarnagit avammut aallaruttaleraluarutsigit illoqarfiit arlallit annertoorujussuarmik eqqussavagut, allaat illoqarfiit ilaasa unilluinnarnerannik kinguneqarsinnaasumik.

Qujanaq, neriuppunga sulisartut ulluanni ullorsiorluarumaartusi.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

1. maj-tale, Fagbevægelsen

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jess-g-berthelsens-1-maj-tale-2015>